

ВІРА ВОВК

ЗЕНІТ

Авторка послуговується правописом Г. Голоскевича.

Ріо-де-Жанейро – Львів

Усі права застережені

© Віра Вовк

*

Сиджу в бренькоті струн
серед пісень серафидів
і плетениці казок.

У соняшних вершах
саджу пальму на дюнах –
дактилі для діток.

Копаю криницю,
де дівчата з амфорами –
увінчані королеви.

Я забула про мур між нами:
святі війни вже не існують,
святою є тільки любов.

*

Бог вибрав серце з грудей і мовив:
– Я зробив його язичницьким,
і тебе, як поганського ідола,
сплять на капищі.

А з попелу
вигребуть глиняний глек,
про який я розказував самаритянці.

Я спитала: – Болітиме, Господи?
– Так, – відрік. – Але на глеку
я випалю кривим танцем
чорний узір.

*

– А ще ти станеш ланню
в язичницькім міті, –
сказав Бог.

– Ратищем воїн уб'є тебе,
але ти воскреснеш і станеш
безсмертною
в печернім малюнку.

*

Коли мене палитимуть
на кострі, чи на капищі, Господи,
випали з моїх костей,
моїх страстей,
моєї любови,
трипільську амфору,
або гуцульський дзбан
з візерунком барвінку довкола.

*

Я ходжу самотня по межі
між явою й уявою,
де сон стає дійсністю
а дійсність – маревом.
Лузаю день за днем,
як сім'я соняшника.

Язичницьку страдницю
треба в Дніпрі топити,
наче Марену.
Тільки тоді настане
час квітування та звивання
щасливих гнізд.

*

Та заки мене сплять
на кострі, чи на капищі,
заки втоплять Мареною
у хвилях Дніпра
ой, на Івана, та на Купала...,
мені треба переорати й засіяти
тридцять ланів пшениці,
посадити триста дерев,
і написати три тисячі віршів.

Це договір із Відвічним,
що карає й нагороджує
по власній волі.

*

Гібридними страстями
нікому не треба журитися,
вони – тільки мої.
Погани – з чаклунством обізнані,
а християни звиклі на арені вмирати
від левів і глядіяторів.

*

Ще сон-трава синіє,
будять зі сну незабудьки:
пожити б, побути,
послухати вітровія.

Зерно ще колоситься,
білизна дня – щоб боліти.
...Летіло бабине літо,
вплелося в волосся.

*

Іду осяйна в осінь,
серп місяця на дорогу,
хоч жнива ще не нажаті,
від порога
 до небокраю,
убога,
 дарую тобі, що маю,
мій житний краю:
життя і цей серп наддоріжний,
що серце ріже.

*

Там на небокраю
росте ліс лілей:
іди туди, мій друже,
там потоки на цитрах грають.

Піднесеш із колодязя
червінець місяця,
осідлаєш огиря
з золотими копитами.

Почвалаєш горою скляною
до палати князівни...
Буде небо роситися
на ваше весілля.

*

Відлетів журавлем зажурений день,
замкнули вічі квіти,
вічність висить жовтим листком
на віті.

Грає на цитрі вітер,
хтось плаче в унісон.
Летить у вирій паперовим орлом
мій сон.

*

Сіра пташка сіла на груди,
почала клювати серце.

Не можу її прогнати,
бо вже вирубують дерева
й нищать пташині гнізда.

Адже комусь годиться
годувати птахів
у вовчому світі.

*

Прийшов до мене смуток:
сів на стілець біля столу,
і сперши лице на долоню
дивився вікном на вулицю.
– Вже скоро зацвітуть палісандри,
і де ж та радість забарилася?
– Вона десь у гостях,
краще не ждїм на неї.
Як не з’явиться до кінця року,
самі поїдемо світ за очі,
ти і я.

*

Цей смуток – архаїчний, як
ці гори з граніту. Сміючись,
будую на ньому свій
крихкий день.

Коли лютують цунамі,
як кришаться континенти,
мені велено танцювати
від сходу до заходу сонця,
аж розлетяться підметки.

*

Це – безіменний смуток,
від колиски під миртами,
від бархатової ягнички,
від тіні айви,
від хлипотів Черемоша.

Я пила його з водою потока,
їла з землею на суницях,
навчалася від сірої хмари
і хруща в кучерях яблуні.

Він палить душу
агарським оком,
і насміхається, коли плачу.

*

В сірому небі – чорні лебеді,
павині крики тривожать ночі.
Ранок цикадою б'ється об шиби,
згоряє нетлею в полум'ї сонця.

Ніхто не бачить, ніхто не чує,
ніхто не знає. Не треба знати.
На воскресіння кожного ранку
міцно тримаю свій день у жмені.

*

Мене тягне магнет
стрімкої скелі:
голова в хмарах,
де гнізда соколів,
а стопи в безодні,
де ігри дельфінів.

Він мариться вдень,
уночі будить сновиддями.
Я завжди в його полоні.

*

Вічний коловорот долі:
мене притягає
завжди той самий узір:
тотожні марева
тягнуть мене за волосся,
кличе фата-моргана.

Я завжди на скляній горі,
я завжди з рук пускаю жар-птицю.

*

Ти відпливаєш лебедем у небі,
тільки кришини світла на травах.

Синій метелик сидить на шибі,
а на черешні смерть дозріває.

Виберу щедрість – зерном гірчиці
затоне в серці.

Виберу гордість – завжди залишусь
жебрачкою долі.

*

Запрошують обрії сизоброві,
кличуть бенкети з повними чарами,
де хороводи весняних хорів
та килимами столи покриті.

Хочеться пити прозорі світанки,
маряться шовки озорених ночей.

Ще білозубо сміється піяно,
а смерть уже грає на чорних клявішах.

*

Хто тут, на окраїнах світу,
де кришаться гори
наче м'якуш для горобців,
чи на поживу для супів?

Це я, що живу, як мертва свята,
в склепі зі скла і мармуру,
далека від людських трагедій.
Я – їхня бранка
в бездонних ночах,
я – відірвана від пуповини,
що досі кривавлю жагою й тугою.

Це Ти зробив мене мітом,
це Ти мене вигadaв порожньою рукою
страждати з печальним народом.

*

Коли перестану на подіб'я м'яча
відбиватися від дійсності
і жити мов паперовий орел,
що кружляє
там над зеленими горбами,
тільки мотузкою в руці дитини
зв'язаний із землею?

Кожен шквал може
вернути його в бистрінь,
кожна бирса готова
до безтями заколотити,
а йому велено буяти майвою.

*

Невже я обгулялася?
Оцей чертог уже не мій,
а новосад ще не приніс плодів...
Передо мною – часу верша,
куди кидати треба вижин,
а я – глитай життя,
чи тільки його видень...

Що там за видмами сказати
під голим небозводом,
яке моє оправдання?
Скажу щось про натугу?
То був би тільки одур.
Я провела свій час
мов на орелі, в бавнім меркотінні.

Прости мені, мій Дателю:
це жарво спопелить мене.

*

Ти пишеш моє ім'я сльозами по шибі,
Ти срібноруко гладиш моє волосся,
Ти стелиш листок безсоння мені під
писальце,

Ти слухаєш тихий хорал мого серця.
Тобі понесу свою бідність,
свої невдачі, печалі, надії...
Надії – на що, на кого?

Вже день половіє, вже ніч розцвітає...
Пошли мені світлий світанок.

*

Час наклав на руки чепиці,
щодня відбирає свої відсотки,
і день уже - не бажант барвистоперий,
не балабан у леті над горами,
а шуря-буря знічев'я надлітає
щораз частіше...

Який дорогоцінний кожен ялий світанок,
кожен щирець небес із щебетієм у бересті,
що заповідає безвік!

*

Я всюди тебе шукала
в Кирилівській, Почаївській,
в Юра й Софії,
серед гаїв Ефеза й Монреалю,
але ти ховалася
за смагли обличчя
й золоті ризи.

Тільки часом твій Син
простягав мені кругле яблучко:
“Пограйся ним”, – мовив, –
“а як утомишся, віддай мені,
а я пішлю тобі сон
про дім на горі,
той над потоком
у буковім шумі,
із зазореним грушами небом,
і дам тобі перо сойки,
щоб ти його намалювала”.

*

Прилетять птиці в коронах,
і на косатих пальмах
літо розвісить ліхтарями кокоси
на свято душі.

Вулиця стане дивом
із горючими стовбурами,
миготливими кронами
та янголами на гойдалках.

Розгалузиться гамір
вестибюлем, коридорами, сходами;
декому принесе лист під замаєну тую,
декому радість на дні коробки...
Декому буде сумно.

*

– До якої землі понести тебе? –
спитав зелений вітер,
пестивши зажурені лиця.

– Понеси мене до тієї землі,
що обертає ніж у серці,
якої нічого не навчила історія,
до найріднішої, єдиної.

*

Наша історія –
діряве сито,
крізь яке обсипаються
роки й століття,
не залишаючи вісток
у жодному літописі, чи ізборнику,
хіба, – у зраненій пам'яті.

*

Кастелянка в залятому замку,
замотана туго ліянами,
серед страшних баобаб
заглядає в віконечко,
завбільшки портативного дзеркальця,
що там на світу діється.

Десь – вибухають вулкани,
розчахаються гори і царства,
рвуться греблі, валують цунамі,
лютують повстання,
будуються вежі й душі...

А в неї – все по-старому:
ті самі реп'як і колочка,
ті ж кропива й гірчиця,
що питомі – вічній служниці.

*

Катерина, голодна вовчиця, до
костей обгризла Україну;
залишила нам святого Потьомкіна
за огорожею в соборі,
і нагнала ворон
моці козацьких старшин
на смітнику довбати.

*

Іду Батурином, приймаю
запрошення
від палати в руїні,
сигнет із зображенням
знамена гетьманського.

Які тут високі вікна
зоріли на степ розбуджений,
які пісні розцвітали
на бандурах і дудах!

Іду танцювальним кроком
по згарищах Укаріни.
А чей знайду черепину
нашої гордої слави...

*

Ти вибрала. Тебе живою
похоронили разом із князем
у спільному кургані посеред степу.
Кінь б'є копитом.
Багріє сонце в заході.

Жертва записана
в підсвідомості жінки,
що жде на чоловіка
з мордовських копалень золота.

*

Тобі, єдина,
я раніше співала,
потім кричала,
згодом благала
й тихо молила.

Тепер мовчу,
й закритим ротом
кричу, благаю, співаю, молю:
будь собою в усіх подробицях,
не зичена в сусіда,
ні в пірата заморського,
ні від гендляр перлами,
ні від царя, ні від кесаря.

Тільки від Бога
із соняшниковим німбом
та серцем пробитим шипшиною.

*

В мене були б від тебе
три горді соколи,
що ширяли б над світом.

Один носив би під крилом скрипку,
другий відчитував би старинні
рукописи,
а третій поляг би в бою за Неньку,
або загинув у Магадані,
або вмер на Соловках.

Бо по традиції
кожна сім'я віддає добрим сусідам
принаймні одного сокола.

*

Стою перед брамою.
Мені заборонено ввійти.
Втомилася.
Сіла на камінь.

Сонце йде до заходу,
ластівки відправили вечірню,
а я далі жду.

На яке диво?
Всі ріки повідпливали,
повідцвітали крильця метеликів,
слова зорепадом потонули...

Але я вперта:
кам'яною стелою
жду, немов серед степу.

*

Плаї добігає до кінця
ниткою вишивальниці,
а в мене щойно почався
розарій Благовіщення.

Треба з колодязя зачерпнути
води життєдайної,
щоб у відрі узріти
першу зірницю.

*

Наші друзі відходять за обрій
сузір'ями, що закінчили обіг,
і ми в коловороті з ними,
ще тільки на спалах свічки
на віддаль до небосхилу.

Корони й киреї тліють
на згарищах і пустелях,
наш сміх кінчиться риданням,
наш бенкет стає тризною.

Ми торкаємося заржавілих струн
і хочемо почути чисту пісню.

*

Дивімося, як сонце сідає
за цямриною криниці
в терпкому запаху цмину,
з яким незадовго минеться
спогад про нас.

Ще сьогодні,
схилившись на стерні, збираємо
останнє колосся на хліб,
щоб не пропала зернина,
й несемо по жмені
до стодоли Господаря.

Ще тільки сьогодні...

*

Тебе годували в голодні роки корою,
ти виріс високим, гордим деревом.

Я завжди вгору дивитимусь на тебе,
навіть, коли блискавиця навіл тебе
розколе,
навіть, коли на оскалки тебе порубають.

Ти не можеш мене відректися:
ми в ту саму землю вкорінені,
з тим самим вітром у герці,
однакові сни нам сняться.

Навіки я буду твоєю тінню,
навіть, коли станемо людям тільки
легендою.

*

Нам треба перебороти
Дніпрові Пороги.
Чайкою перелетіти по хвилях –
Ненаситець проковтує неуважних,
наче в моздірі розтирає.

Ми мусимо виплисти
на спокійні лимани
в широкі води.

Серед небезпек і крутіжей –
пам'ятай, нерозкаяне серце:
аж за Порогами
прямою стрілою
дорога до Царгорода.

*

Втішаюся жовто-сірою пташкою,
що вживає мою папороть за колисанку,
червоними кулями тропічної калини,
календарем з України
з Красівською Богородицею.

З віком будимося що-ранку
менше вимогливими,
не ждемо від життя
великих подарунків.

Тільки найвищих.

*

Прилинь, краплино радості,
росиною в дзьобі пташки,
покотися сльозою по шибі,
щоб також у мене
гостило заморське свято
з рідною колядою
і свічкою в порожній тарілці.

*

Ділю свою долю
з останньою волошкою на стерні,
з корінням, що висить
над каменоломом,
із чайкою, що загубилася
серед оркану.

Серце каже мати довір'я:
також над ними зоріє
всесвітнє око.

*

Іде Свят-Вечір...
Пригадую, що десь-кодись
прийшло на світ бідне Дитя
у стайні для тварин.

То був зимовий місяць,
холод бгався в щілини,
не було навіть теплої води
на купіль Дитині.
Її поклали в жолоб на січку
для вола й осла
й притрусили сіном, щоб не залякла.
Марія, зморена, лягла поруч,
а Осип присів зажурений
на ослінчику.

Вони були чужинцями
на рідній землі. Це болочіше,
ніж бути чужинцями на чужині.

*

Сьогодні зранку
в сумлінні воркочуть голуби,
і я не можу
віддячити за правом есенів.
Об цямрину стукоче серце
в глибокому колодязі душі
й благає щедрости.

Сьогодні
я зрозуміла, що пустивши
з рук райську птицю з охвістям ліри,
що крилами стирає хмари
з голубизни,
для мене задзвенить
з усіх кутків світлиці
прадавня коляда.

*

Як світ п'яніє,
як ходить на руках
з ногами в хмарах,
усе ж таки незадовго
настане Різдво,
і перша зірка золотитиме
безбожників і богохулів.

Цей час, наче дрижання струни
старої ліри, що обзивається
тотожній хвилі.

Треба увійти в браму тиші
щоб слухати.

*

В покрові тіні
ходить Божество
й шукає під листком фіялки.

Свій діядем
заміняй на рожеву мушлю,
де шумить вічність.

Дивись у зазоре неба –
достатньо там золота.

В покрові тиші
слухай пісню здалека.

*

Принеси хоч наперсток радості,
моє свято!

Не бажаю окатих павичів,
ні щедродзюбих туканів,
ні райських птахів,
хіба синиці,
чи дикої горлиці, щоб закурликали:
“Весна, весна!

Проснулася турецька лілія,
розцвітає світанок!”

Вже вітер вимів балькон,
розвішує на пальмах кокоси,
а мені сняться заєдно
летючі капці
й Алядинова лямпя... Моя
прадідівська земля Кличе
хустинкою яблуні:
“Весна, весна!

Збудилися вербові котики
й сонце в весільній кресані!”

*

Ангел прикладає до рани
дерево сонця,
вишивану астромерію,
голубо-синю синицю.

Ще, може, зустріне холодом
рідний байрак,
може, погладить волосся
Перелесник із Чути.

У глибі душі я знаю:
коли настане час,
Господь об'явиться
й тихо відчинить двері.

*

Мій гандж і мій кумир – Поезія.
Не вмію, на подіб'я щасних
жвакати ддявий день.

Вона – моє гладило серця,
гаклює з хандри й одоління
якийсь чудесний килим,
до одуру мантачить
казками і легендами
про всі узгіддя в маревах,
безвік кохання і подібне,
і я – в полоні тої віри...

Вона, як іволга, чортополох,
і дивовижна і колюча,
і надить, і завдає болю,
жаска і доживотна і прекрасна.

*

Це ніч сподівання,
коли всесвіт добігає
до мети шаленого коловороту
і стає зачудований;
коли земля, знічев'я,
підводить очі в зазорений простір
у надії на диво,
щоб стати свідком
хвилини ласки й звільнитися
від будня, що болить,
що тривожить, тяжіє.

І щоб люди ходили в повітрі
– вільні й видющі –
на подіб'я святих у переказах.

ЗМІСТ

Сиджу в бренькоті струн	2
Бог вибрав серце	3
– А ще ти станеш ланню	4
Коли мене палитимуть	5
Я ходжу самотня по межі	6
Та заки мене сплять	7
Гібридними страстями	8
Ще сон-трава синіє	9
Іду осяяна в осінь	10
Там на небокраю	11
Відлетів журавлем	12
Сіра пташка	13
Прийшов до мене смуток	14
Цей смуток – архаїчний.....	15
Це – безіменний смуток	16
В сірому небі	17
Мене тягне магнет	18
Вічний коловорот долі	19
Ти відпливаєш лебедем	20
Запрошують обрії	21
Хто тут, на окраїнах світу	22
Коли перестану	23
Невже я обгулялася?	24
Ти пишеш моє ім'я	25
Час наклав на руки чепиці	26
Я всюди тебе шукала	27
Прилетять птиці в коронах	28
– До якої землі понести тебе?	29
Наша історія	30

Кастелянка в залятому замку	31
Катерина, голодна вовчиця	32
Іду Батурином	33
Ти вибрала	34
Тобі, єдина	35
В мене було б від тебе	36
Стою перед брамою	37
Плаї добігає до кінця	38
Наші друзі відходять за обрій	39
Дивімся, як сонце сідає	40
Тебе годували	41
Нам треба перебороти	42
Втішаюся жовто-сірою пташкою	43
Прилинь краплино радості	44
Ділю свою долю	45
Іде Свят-вечір	46
Сьогодні зранку	47
Як світ п'яніє	48
В покрові тіні	49
Принеси хоч наперсток радості	50
Ангел прикладає до рани	51
Мій ганж і мій кумир – Поезія	52
Це ніч сподівання	53